

Grand Prix, Milano Triennale 1957

Suomalainen muotoilu tunnetaan ja sitä arvostetaan myös ulkomailla. Ajattomat, klassiset muodot miellyttivät silmää yhtä paljon niin 1950- kuin 2000-luvullakin. Matala- ja korkeareunaiset kulhot esiteltiin erilaisin väriyhdistelmin Milanon Triennaalissa 1957 suurella menestyksellä.

Grand Prix, Milano Triennalen 1957

Finsk design är vida känt och erkänt runt om i hela världen. Dess tidlösa och klassiska former tilltalade ögat redan 1950 och fortsätter att göra det idag. De låga och höga skålarna presenterades i olika färgkompositioner i Milano Triennalen 1957 med stor framgång.

Raidalliset/Randiga

Raidalliset, joissa oli ulkoviiri ja kaksi sisäviiriä.

Randiga, som hade en färg på utsidan och två färger på insidan.



oliivi/oliv

vaaleansininen/ ljusblå



punainen / rød

oranssi/orange



oliivi/oliv

roosa/rosa

Vaippaväriset/Mandelfärgade

Vaippaväriset, joissa oli kaksi ulkoviiriä ja kaksi sisäviiriä.

Mandelfärgade, som hade två färger på utsidan och två färger på insidan.



punainen / rød

oranssi/orange



sininen/kobolt

valkoinen/ vit



vaaleansininen/ ljusblå

valkoinen/ vit



oliivi/oliv

roosa/rosa

Yksiväriset/Enfärgade

Yksiväriset olivat samanvärisiä ulko- ja sisäpuolelta.

Enfärgade som hade samma färg både ut- och insidan.



valkoinen/ vit



keltainen/gul



vaaleansininen/ ljusblå



sinivihreä/ blågrön



sininen/marin



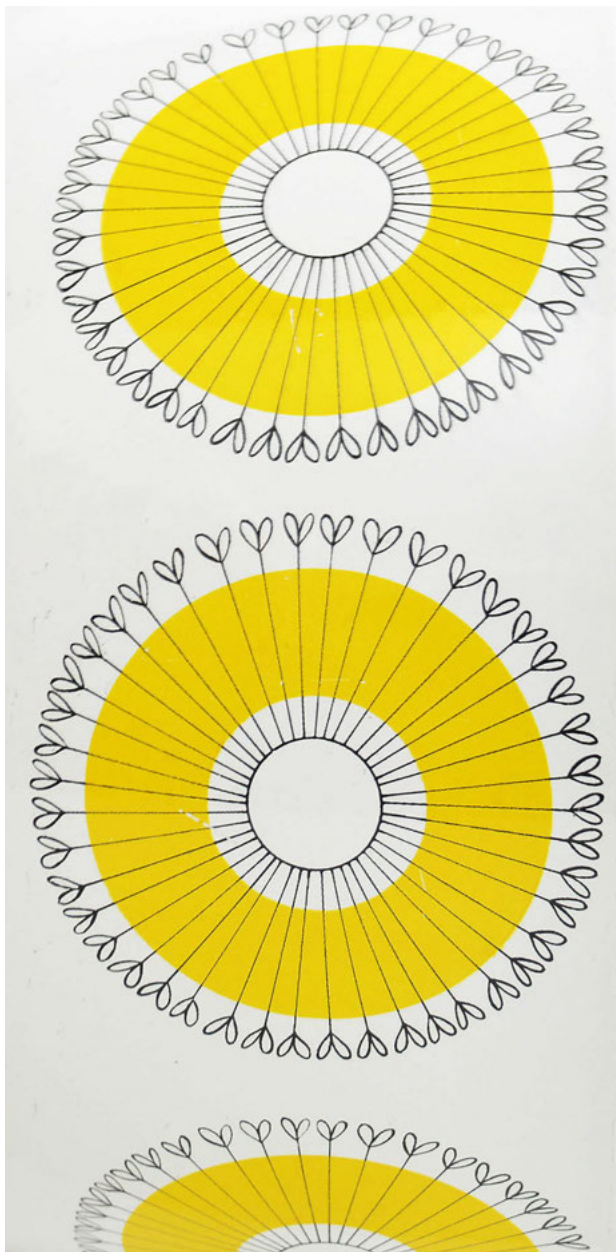
punainen / rød

Voi vain kuvitella, millaisen vaikutuksen tämä upea väriiloisto on tehnyt Milanon Triennaalissa 1957.

Man kan föreställa sig vilken effekt dessa färger gjorde på besökarna, när denna vackra färgsymfoni presenterades på Milanos Triennalen 1957.



*Raidallinen ja vaippavärinen kulho.
Randiga och mantelfärgade skålar.*



Korkeat salaattikulhot ja maljat

Muotoilija: Kaj Franck (KF), 1957

Valmistaja: Wärtsilä-yhtymä Oy, Kone ja Silta, Wärtsilä, Helsingin tehdas, Järvenpään Emali, Hackman

Wärtsilän tuotantoon kuului samoihin aikoihin myös korkeampi kulho, jota valmistettiin 1950-luvun lopulla yksivärisenä. Väreinä olivat jo tuttujen punaisen ja sinisen lisäksi keltainen, valkoinen, tummansininen, tummanvihreä ja sinivihreä.

Yhdysvalloista tuli myös toivomuksia erikoismalleista. Niinpä korkeat kulhot, jotka kotimaassa oli todettu erinomaisiksi liemikulhoiksi ja vatkkausastioiksi, oli alkuperäisesti suunniteltu salaattikulhoiksi. Kulhot palkittiin Sacramenton näyttelyssä kultamitalilla yhdessä Puna- ja Sinihilkka-kahvipannujen kanssa.

Kulhojen muoto pysyi samana vuosikymmenten ajan, mutta koristeita muutettiin useasti. Tunnetut suomalaiset taiteilijat ovat luoneet kulhoille uuden ulkonäön värillisiä tai pelkästään mustia koristeita käyttäen.

Emalikulhojen koristesuunnittelijoiden joukossa ovat myös hieman tuntemattomiksi jääneet Seppo Mallat ja Georges Briard. Vuonna 1966 valmistettiin Wärtsilän Helsingin tehtaalla erikoismenetelmällä koristeltuja maljoja. Kulhot olivat alaosastaan yksivärisiä ja yläosa oli täplikäs. Suunnittelijana oli Seppo Mallat. Mallatin ja Briardin suunnittelemat koristeet ovat kuitenkin aika harvinaisia. Vuosien 1964–2000 ajalta löytyy suuri määrä koristeita, joiden suunnittelijoista ei ole tietoja. Leiman perusteella osa niistä voidaan kuitenkin ajoittaa jotakuinkin oikealle vuosikymmenelle. Lisätietoja koristeista voi lukea osiossa koristeiden tunnistamisesta ja koristekirjastosta.

Höga salladsskålar

Formgivare: Kaj Franck (KF), 1957

Tillverkare: Wärtsilä-koncernen AB, Maskin och Bro, Wärtsilä, Järvenpää Emalj, Hackman

Utöver de låga skålarna framställde Wärtsilä även en hög modell i slutet av 1950-talet. Skålformen förblev densamma under flera decennier, men dekorerades med många olika mönster genom åren av kända finska konstnärer mellan 1964–2000. Det många kanske inte vet var att även formgivaren Seppo Mallat skapade dekorer för emalj. Han var inte så känd för detta så de mönster designade av honom påträffas inte lika ofta.

Tyvärr har jag inte kunna identifiera många av dessa mönster med namn och designer då informationen inte finns i Designmuseets arkiv. Däremot har jag kunnat tidsbestämma en ungefärlig tidsperiod för tillverkningen genom att jämföra stämplar eller etiketter (läs mer om dekoridentifiering i kapitlet *Om dekoridentifiering*).

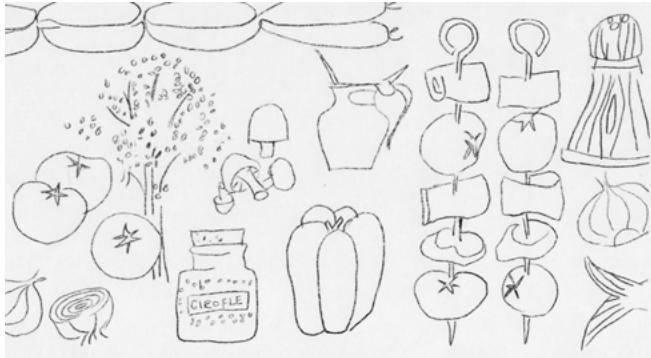
De höga skålarna formgavs ursprungligen för USA marknaden som salladsskålar, där skålarnas form och funktion uppskattades väldigt mycket. Bland annat vann skålarna första priset på en mäsä i Sacramento 1961. Detta designpris gav fart på exporten av Wärtsiläs emalj. Även på hemmamarknaden i Finland togs skålarna emot positivt.

De färgglada skålarna gav 1960-tals hemmen ett nyttillskott i heminredningen och användes för matservering. De höga skålarna tillverkades i samma färger som de låga enfärgade skålarna. Skålens form användes även till lampskärmar under 1970-talet med olika färger och dekorer.



Ensimmäiset koristeet olivat Tatti 1964, Kehrä 1969–75 ja Kehäkukka 1964–65.

De första skålarna som dekorerades var Tatti (Sopp) 1964, Kehrä 1969–75 (Ringblomma) och Kehäkukka 1964–65.



Koriste (SM)/Dekor av (SM).



Keltainen Villirusukoriste tilattiin USA:n markkinoille vuonna 1976.
Vildros-dekor med gul färg beställdes 1976 för USA-marknaden.

1970-luku oli koristemuutosten aikaa

Finel-tavaramerkki jäi pois vuoden 1972 alusta. Sen jälkeen valmistetut emaliset kulhot ja muut keittiötarvikkeet merkittiin Arabia-Wärtsilä Finland-tarralla tai -leimalla. Esineistä puuttuu usein tavaramerkki, jos tarraa ei jostain syystä ole jäljellä. Tarra putoaa pois helposti. Osa omistajista ei myöskään halua tarraa esineeseen ja poistaa sen. Ainoastaan 1970-luvun alkupuolella valmistetuista esineistä voi löytyä pohjasta Arabia Wärtsilä Finland -leimaus.

Koristeiden käyttöä lisättiin ja alettiin käyttää samoja koristeita kuin kattiloissa ja kasareissa. Ensimmäisinä olivat Kehrä, Domino, Orient ja niiden jälkeen Ritari.

Toisessa Seppo Mallatin koristeella varustetussa kulhossa oli valkoisella pohjalla mustalla värillä olevia ruoka-aineita. Tuotantovuosi ei ole tiedossa, mutta koriste on signeerattu SM -71. Vuonna 1976 markkinoille tulleet yksiväriset Arabia-emali -maljat olivat keltaisia, punaisia ja ruskeita. Niissä oli valkeaksi emaloitu sisäpinta. Pienempi malja tuli markkinoille 1978. Monet koristeet olivat samoja kuin Arabian posliiniastiastoissa, niistä mainittakoon Faenza, Uhtua ja Moreeni.

1970-talet blev dekorernas tid

Varumärket Finel slutade användas i början av 1972. Emalj-föremål som tillverkades från 1972 blev istället markerade med en Arabia-Wärtsilä Finland-stämpel eller ett klistermärke. Eftersom klistermärken lätt faller av så är detta en bidragande orsak till att emalj från denna period saknar märkning. Enbart föremål från början av 1970-talet har stämpling från Arabia Wärtsilä Finland.

Med tiden började man dekorera emaljen allt mer. Samma dekor på både grytor och kastruller blev vanligt. Först var *Ringblomma* (Kehrä), *Domino* och *Orient*, därefter kom *Trubadur*.

De enfärgade Arabia-skålarna som kom ut på marknaden 1976 hade en vit insida och en utsida som var gul, röd eller brun. Den lilla höga skålen kom ut på marknaden 1978.



1976 vuoden tuotantoa/1976 års produkter.



Arabia-emali -kulhoja vuoden 1972 jälkeen/Emaljskålar från Arabia (efter 1972).



Nalle (työnimi)

Suunnittelija: Paula Virtanen, 1976
Väri: Monivärinen nallekoriste valkoisella pohjalla
Tuotemerkki: Arabia
Lähde: Designmuseon arkisto

Nalle (arbetsnamn)

Designer: Paula Virtanen, 1976
Färg: Mångfärgad teddybjörnmotiv på vit botten
Varumärke: Arabia
Källa: Designmuseets arkiv



Neptun

Suunnittelija: Esteri Tomula, 1965
Väri: Musta koriste punaisella tai valkoisella emalipohjalla
Tuotemerkki: Finel
Lähde: Designmuseon arkisto

Neptun

Designer: Esteri Tomula, 1965
Färg: Svart dekor på röd eller vit emalj
Varumärke: Finel
Källa: Designmuseets arkiv

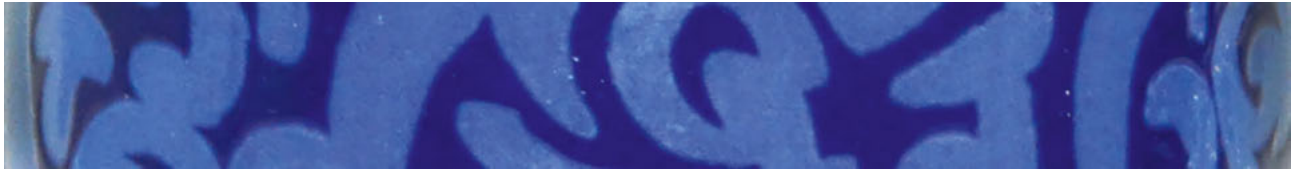


Noakin arkki

Suunnittelija: Gunvor Olin-Grönqvist, 1963
Väri: Monivärinen eläinkoriste valkoisella pohjalla
Tuotemerkki: Finel
Lähde: Koriste sama kuin Arabian lastenastiastossa

Noaks ark

Designer: Gunvor Olin-Grönqvist, 1963
Färg: Flerfärgad djurdekor på vit botten
Varumärke: Finel
Källa: Dekoren är densamma som på Arabias barnservis



Orient

Suunnittelija: Leif Eriksson, 1972
Väri: Sininen, ruskea, oranssi, keltainen tai punainen pohjaväri
Tuotemerkki: Arabia
Lähde: Designmuseon arkisto

Orient

Designer: Leif Eriksson, 1972
Färg: Blå, brun, orange, gul eller röd botten
Varumärke: Arabia
Källa: Designmuseets arkiv



Pirtti

Suunnittelija: Raija Uosikkinen, 1971
Väri: Ruskea ja harmaa raitakoriste valkoisella emalipinnalla
Tuotemerkki: Arabia
Lähde: Designmuseon arkisto

Pirtti

Designer: Raija Uosikkinen, 1971
Färg: Bruna och grå ränder på vit emalj
Varumärke: Arabia
Källa: Designmuseets arkiv



Primavera

Suunnittelija: Raija Uosikkinen, 1974
Väri: Keltainen, valkoinen, ruskea emalipohjalla
Tuotemerkki: Arabia
Lähde: Designmuseon arkisto

Primavera

Designer: Raija Uosikkinen, 1974
Färg: Gul, vit, brun
Varumärke: Arabia
Källa: Designmuseets arkiv



Ritari

Suunnittelija: Raija Uosikkinen, 1975
Väri: Ruskea koriste valkoisella pohjalla
Tuotemerkki: Arabia
Lähde: Designmuseon arkisto, tuoteluettelo 1976

Trubadur

Designer: Raija Uosikkinen, 1975
Färg: Brun dekor på vit botten
Varumärke: Arabia
Källa: Designmuseets arkiv, produktkatalog 1976



Ritarinkukka (työnimi)

Suunnittelija: Raija Uosikkinen, n. 1979
Väri: Ruskea kukka ja lehtikoriste valkoisella pohjalla
Tuotemerkki: Arabia
Lähde: Designmuseon arkisto. Raija Uosikkisella työn alla oleva koriste 1975. samat kukat kuin Ritari-koristeessa.

Ritarinkukka (arbetsnamn)

Designer: Raija Uosikkinen, c. 1979
Färg: Brun blom-och lövdekor på vit botten
Varumärke: Arabia
Källa: Designmuseets arkiv. Dekoren var under arbete 1975 hos Raija Uosikkinen. Samma blommor som i Trubadur-dekoren.



Raita

Suunnittelija: Henrik Strömberg, 1976
Väri: Ruskea-punainen raita valkoisella pohjalla
Tuotemerkki: Arabia
Lähde: Designmuseon arkisto

Raita

Designer: Henrik Strömberg, 1976
Färg: Brun och röd rand på vit botten
Varumärke: Arabia
Källa: Designmuseets arkiv